

HANS WILSCHUT SPEELT MET PERSPECTIEF

ROBBERT ROOS

Hans Wilschut zit de stad op de huid. In Afrika, in Azië, in Europa, in Zuid-Amerika, overal waar Wilschut komt, zoekt hij naar plekken waar de realiteit van het alledaagse leven een interactie aan gaat met de gebouwde omgeving. Het is een vorm van 'sociale architectuur-fotografie'. De architectuur is wezenlijk, het meest in het oog springende hoofdonderwerp, maar het is *functionerende* architectuur, architectuur die zowel een conditionerend gegeven voor het leven in de stad is, als symbool – of weerspiegeling – van de maatschappelijke constructie die dat leven vormt.

In een zelf geschreven statement over zijn werk voor de Van Wittel-opdracht zegt Wilschut:

'Het stedelijk landschap wordt in mijn fotowerken afwisselend gedefinieerd door verstilling, abstractie, reflectie en beweging. [...] Elke foto is vooral een opzichzelfstaand werk en daarnaast een onderdeel van een groter geheel. Ik vermijd de repetitie van hetzelfde idee, maar zoek voor iedere foto een unieke motivatie. Het fotografische onderzoek zie ik als een dialoog met de stad. Ik zoek naar situaties, die ik zo doeltreffend mogelijk probeer vorm te geven. Schetsen en proefopnames gaan hier vaak aan vooraf. Het perspectief van mijn beelden zet ik naar mijn hand door het gebruik van optiek en door gekozen standpunten. Ik maak daarbij gebruik van bestaande locaties binnen het gebied, hoogwerkers en soms vliegtuigen. Mijn beelden zijn te zien als urbane stilleven, door mijzelf juist te positioneren en de werkelijkheid waar ik uit put min of meer te arrangeren.'

In het vangen van de dynamiek van de stad in het gegeven decor van de aanwezige architectuur is Wilschut verwant aan Caspar van Wittel. Diens oeuvre steunt op twee belangrijke pilaren: het zo nauwgezet mogelijk vastleggen van de stedelijke omgeving – het wezen van de vedute – en het verbeelden van het straatleven dat zich binnen die stedelijke context

Hans Wilschut, Piazza del Popolo, 2019, archival print, 87,8-150 cm

Hans Wilschut, Darsena, 2019, archival print, 128,5-200 cm

manifesteert. Die tweede poot is het genre-aspect van de schilderkunst. Beide componenten – realistische weergave en genretafereel – zijn stevig geworteld in de Nederlandse, zeventiende-eeuwse schildertraditie waar Van Wittel uit voort komt. Echo's daarvan klinken nu door in het werk van Wilschut.

Hans Wilschut, Piazza Navona, 2019, archival print, 141,5-200 cm

Hans Wilschut, Salute, 2019, archival print, 47,7-80 cm

Hans Wilschut, Piazzetta, 2019, archival print, 125,5-200 cm

Het samenbrengen van Wilschut en Caspar van Wittel met een foto-opdracht in het kader van 'Maestro Van Wittel' overbrugt daarmee drie eeuwen. Tijd die ook in Italië voorbij is gegaan. Als hedendaagse fotograaf-vedutist bezocht Wilschut plekken die Van Wittel meermalen schilderde. Hij ging daarbij niet op zoek naar illustraties van die plekken – verdubbelingen van Van Wittels schilderijen – maar naar een eigen reflectie op die composities, als eigenstandige, nieuwe interpretaties van dezelfde situatie.

In Rome stonden Piazza Navona, Piazza del Popolo (de eerste plek in Rome die Van Wittel schilderde; het was het plein waar hij aankwam), het Colosseum, en zichten op de Tiber op het programma. In Napels de Darsena (de oude haven) (Pag. 2/3) en de Riviera di Chiaia. In Venetië de toegang tot de Canal Grande (met aan de linkerkant de kerk Santa Maria Della Salute) en het Piazza San Marco, zowel het zicht vanaf de basiliek richting de lagune als vanaf het water.

De tijd heeft aangetast, maar staat ook stil. Piazza Navona is nagenoeg onveranderd. (Pag. 188/189) De entree van de Canal Grande (de Salute was nog maar een jaar of tien af toen Van Wittel haar schilderde, Pag. 190/191) en het Piazzetta San Marco (met het Palazzo Ducale aan de ene zijde en de Biblioteca aan de andere zijde) ook niet (Pag. 192). Piazza del Popolo behoorlijk, al staan de obelisk en de 'duo-kerken' nog fier in het centrum (Pag. 1). De Ripa Grande aan de Tiber in Rome – de scheepshelling – is echter verdwenen. En de Riviera di Chiaia in Napels is geen open boulevard aan het water meer, maar is ingekapseld door nieuwe stedelijke bebouwing. En her en der is het uitzicht fors veranderd en ontnemen bijvoorbeeld bomen het zicht zoals Van Wittel dat zag.

Amersfoort is een ander geval. Van Wittel schilderde het stadsbeeld decennia na zijn vertrek op klein formaat, op basis van een losse schets. Het is feitelijk een 'vedute ideata' – een

geïdealiseerd stadsgezicht, waarvan alleen de Onze Lieve Vrouwetoren klopt, een enkel gebouw en de algemene opzet van de Eem en de stadsmuur. Opmerkelijk genoeg ontbreekt op de gouache van Van Wittel de Koppelpoort, al sinds de Middeleeuwen een markant stadselement. Wilschut plaatst met zijn Amersfoortse foto realiteit naast fantasie.

Voor zijn serie koos Wilschut in de meeste gevallen een hoog standpunt. Hij stond bovenop de stuurhut van veerponten in Venetië, beklom gebouwen en huurde hoogwerkers. Het 'hoge perspectief' kenmerkt ook veel werken van Caspar van Wittel. Dat 'spel' boeit Wilschut ook in zijn fotografie. 'Ik boetseer het perspectief', zegt hij in een gesprek. En dat deed Van Wittel ook. Die had het in zekere zin makkelijker. Met zijn potlood, pen en kwast kon hij de brede reikwijdte van zijn panoramische oog volgen, bij wijze van spreken eerst naar links en dan naar rechts kijken en vervolgens op papier en doek die twee perspectieven tot één beeld mengen. Wilschut moet het doen met de 'realiteit' van een fotolens en de daarmee relatief beperkte reikwijdte, een voor hem interessante uitdaging.

'Ik zie mijzelf als de buitenstaander die je dwingt opnieuw te kijken, die een overbekende, doodse werkelijkheid onverwacht nieuw leven inblaast', aldus Wilschut in het statement over zijn werk. *'Ik richt mij op de stad als architectonische- en sociale ruimte en het spanningsveld daartussen. En zoek dan naar thema's als globalisering, migratie, urbanisatie en wereldeconomie.'* Wilschut is gefascineerd door het decor waarbinnen dit leven zich afspeelt. Zowel met als zonder de acteurs, al zijn de sporen van die acteurs vaak wel zicht- en voelbaar, ook al zijn ze niet direct in beeld.

Met zijn fotowerk staat Wilschut in de traditie van de vedutisten, maar zoekt hij nadrukkelijker naar de sociale component. Net als bij Van Wittel zijn mensen – in welke vorm dan ook – bij Wilschut onderdeel van de mis-en-scène. Alleen zijn ze bij de achttiende-eeuwse meester in hun schijnbaar achteloze alledaagse doen in feite figuranten, zij het met een identiteit, en zijn ze bij Wilschut onderdeel van een sociaal commentaar.

Hans Wilschut (Ridderkerk, 1966) fotografeert interpretaties van Caspar van Wittels vedute in Rome, Napels, Venetië en Amersfoort.

Studio Hans Wilschut
www.hanswilschut.com

Het autonome werk van Hans Wilschut is te zien in de expositie 'Stadbeeld', Museum Flehite, 8 februari t/m 6 mei 2019 die parallel aan 'Maestro Van Wittel wordt gemaakt'.

Het fotoproject van Hans Wilschut in Italië is mede tot stand gekomen door de enorme inzet van Maria Luna Nobile. De volgende organisaties bedanken wij voor hun medewerking aan de productie op locatie:

Comune di Venezia – Venice Film Commission
ACTV – Venezia
Comune di Napoli
Marina Militare - Quartier generale Marina Napoli
Autorità di Sistema Portuale del Mare Tirreno Centrale - Porto di Napoli
Roma Capitale
Sovrintendenza ai beni culturali di Roma Capitale – Museo di Roma
Comando di Polizia Locale di Roma Capitale
Ambassade van Nederland in Italië

